

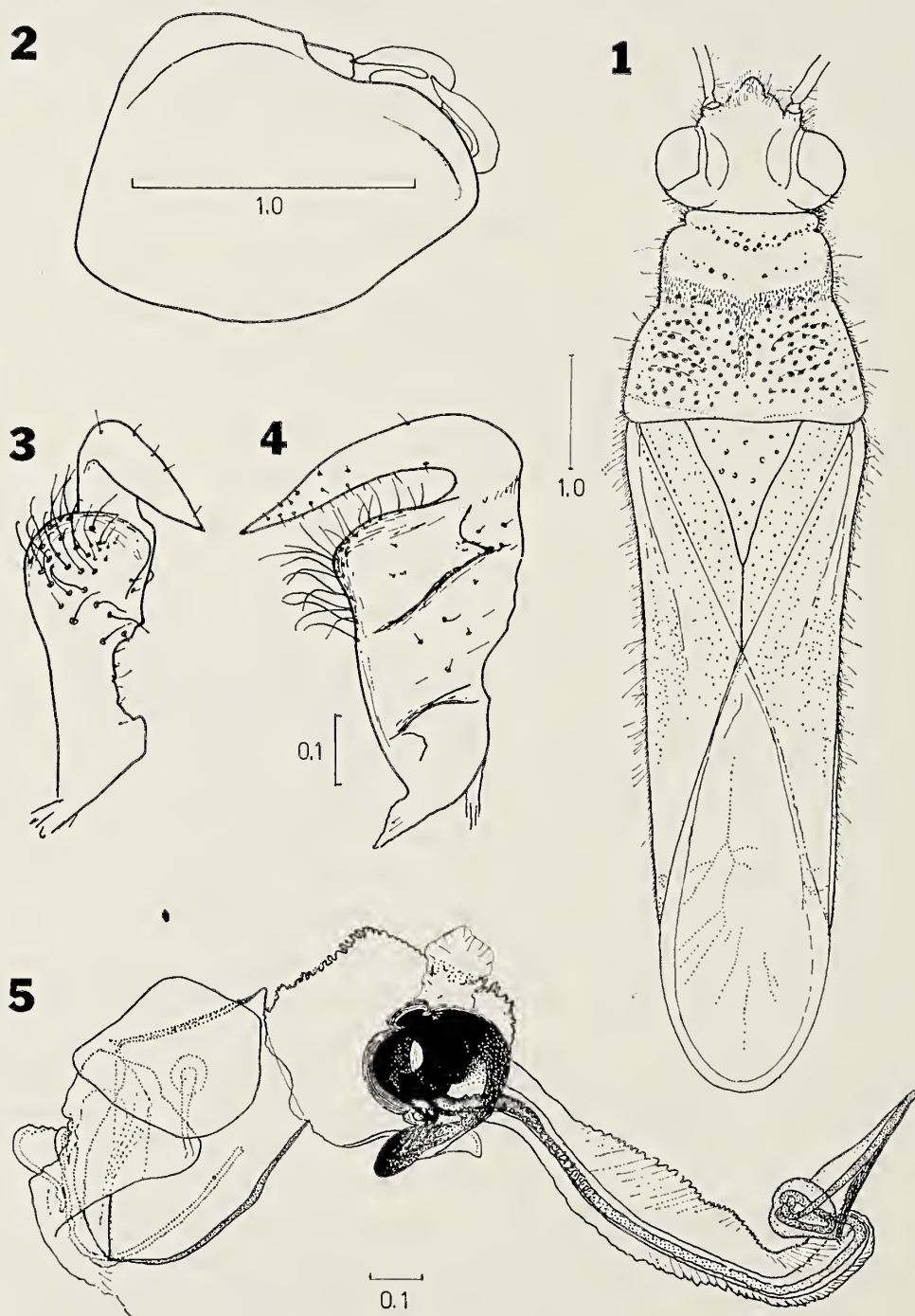
The male of *Theraneis surinamensis* Doesburg 1966 (Hem. Het.)

by

P. H. VAN DOESBURG Jr.

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden

Through the kind mediation of Mr. J. P. DUFFELS, Zoological Museum, Amsterdam, whose cooperation is gratefully acknowledged here, I had the opportunity to study the hitherto unknown male of *Theraneis surinamensis* Doesburg, 1966 (*Stud. Faun. Surin. Guyan.* 34: 30). This specimen was collected by Mr. C. M. C. BROUERIUS VAN NIDEK during his stay at Wageningen, Suriname. The only known specimen of this species, also from Suriname, is the holotype, a female now in the collection of the Leiden Museum.

Theraneis surinamensis Doesb., male, allotype. Fig. 1: habitus. Fig. 2: genital capsule seen in profile. Figs. 3 and 4: right paramere. Fig. 5: phallus. (All measurements in mm.)

Description: Male, general appearance (fig. 1): a little more slender than the female, but otherwise very similar as to the coloration and texture. Abdominal segments VIII and IX blackish brown, posterior margin of the latter (fig. 2) smooth, slightly concave. Parameres (figs. 3 and 4) short, with a thick-set shaft and a long, and slender apical tooth. Phallus (fig. 5) with a short phallosome, a spherical, heavily sclerotized ejaculatory reservoir of a rather complicated structure (sperma pump?), and a slender vesica coiled near the tip. Measurements (in mm): total length 8.8, width 2.15, width of head 1.65, antennal joint 1: 1.45, 2: 1.75, 3: 0.58, 4: 1.62. The specimen is labelled thus: Suriname, omg. [environment] Wageningen [Nickerie district] 1—14.viii.1967, C. v. Nidek. The specimen is deposited in the collection of the Zoological Museum, Amsterdam.

In the collection of the Leiden Museum there are two other specimens belonging to this species, a male and a female from Campinas, Goyas (Brasil), collected by BORGMEIER and S. LOPES, 2.1.1936 [1936]. These specimens are very similar to those of Suriname, except for the colour of the hemelytrae of the male which is more red instead of tawny.

Bertrand, Henri P. L., 1972, *Larves et nymphes des Coléoptères aquatiques du globe, avec tableaux de détermination des genres*. pp 804, 561 figs. index ca 29 kolommen. Particuliere uitgave, te verkrijgen bij de auteur, 6, rue du Guignier, 75-Paris (20e). Prijs (ingenaaid) tot december 1972: NF. 230,—. (betaalbaar t.n.v. de auteur, Cpte 504—528, Crédit Foncier de France, 19, rue des Capucines, 75-Paris (1er)).

BERTRAND, de auteur van het in 1955 verschenen boek „Les Insectes aquatiques d'Europe”, geeft in dit nieuwe werk een compilerisch overzicht van de kennis van de larven en poppen van de waterkevers van de gehele wereld.

Het boek is aldus opgebouwd: na een korte inleiding volgt een tabel voor de families, aan de hand van de larven. Hierna volgt een bespreking van de afzonderlijke families, waarbij per familie achtereenvolgens de morfologie aan de orde komt, een tabel tot de genera, een bespreking van de afzonderlijke genera, een behandeling van de biologie (voor zover bekend), een stel figuren, en tenslotte een literatuurlijst. In het laatste deel van het boek wordt een en ander nog eens, zij het in veel korter bestek, behandeld voor de poppen. Blijkbaar is hiervan nog veel minder bekend.

Zoals boven al werd aangeduid, moet het werk in hoofdzaak worden gezien als een compilatiewerk. In overeenstemming daarmee zijn de figuren veelal van elders ontleend, vooral aan de zeer vele voorafgaande publicaties van de auteur. Bij de bespreking van de afzonderlijke genera vindt men een groot aantal verwijzingen naar de literatuur. De schrijver heeft zichzelf een respectabele opgave gesteld, en binnen de grenzen van wat er mogelijk is heeft hij deze wel tot een goed einde weten te brengen. Uit de aard van de zaak zijn veel genera wèl onderkend, maar niet benoemd omdat de correlatie met de imagines ontbreekt; het zal de gebruiker dan ook wel frustreren als hij uitkomt bij iets als „Eubryidae genus type 4”, al is het duidelijk dat dit de enige oplossing is om geen nomenclatorische chaos te scheppen.

Het boek is redelijk verzorgd, al had de opmaak zeker overzichtelijker gekund, de figuren homogener en de literatuurlijst minder rommelig. Het boek is van grote waarde (gezien de hoge aanschafprijs in twee betekenissen) voor hydrobiologen en vooral voor misschien een enkele coleopteroloog, die van de gebaande paden zou willen afwijken en zich zou willen inwerken in de moeilijke, maar bijzonder veelbelovende larvesystematiek en -oecologie. — W. N. ELLIS.

Handbuch der Zoologie, Eine Naturgeschichte der Stämme des Tierreiches gegründet von Willy Kükenthal, herausgegeben von J. G. HELMCKE, D. STARCK und H. WERMUTH, IV. Band: Arthropoda — 2. Hälfte: Insecta — zweite Auflage: H. FRANZ & M. BEIER, Die geographische Verbreitung der Insekten, 139 pp., 24 figs., soortindex 39 kolommen, 286 refs. (Liefening 11, 1970, prijs DM 72,—); F. SCHALLER, Collembola (Springschwänze), 72 pp., 90 figs., soortindex 10 kolommen, 481 refs. (Liefening 12, 1970, prijs DM 44,—); H. WEIDNER, Isoptera (Termiten), 147 pp., 152 figs., soortindex 22 kolommen, 345 refs., H. WEIDNER, Zoraptera (Bodenläuse), 12 pp., 24 figs., soortindex 1 kolom, 37 refs (Liefening 13, 1970, prijs DM 98,—). Uitg. W. de Gruyter & Co., Berlin.

Door de tweede auteur zijn reeds een paar deeltjes van deze reeks besproken in vol. 31, p 183 van dit tijdschrift. De toen geconstateerde heterogeniteit in kwaliteit is ook nu kenmerkend van wat ter bespreking ligt.

De aflevering over de geografie der Insekten valt uiteen in twee gedeelten. De bijdrage van FRANZ, getiteld „Die gegenwärtige Insektenverbreitung und ihre Entstehung” vult verreweg de meeste pagina's. Bij de lezer wordt een elementaire kennis van de zoögeografie verondersteld. De indeling naar faunagebieden is zeer overzichtelijk. De behandeling van ieder faunagebied wordt voorafgegaan door een zeer te waarderen overzicht van de geologie van het gebied. Door het tekort aan figuren bij de geologische uiteenzettingen wordt o.i. echter het voorstellingsvermogen van de lezer vaak overschat. De illustraties maken in totaal een rommelige indruk. De figuren zijn op één na overgenomen uit andere publikaties, zonder dat zij in dezelfde stijl zijn overgetekend of verder aangepast aan het gebruik in dit boek. Het ontbreken van een zakenregister is een ernstig tekort. Deze bezwaren in aanmerking nemend, is het boek toch wel aan te bevelen voor degenen, die snel iets op willen zoeken over de geografie der insekten in een bepaald gebied.

Het tekstgedeelte van de tweede bijdrage, van BEIER, getiteld „Die Ausbreitungsmöglichkeiten der Insekten” beslaat slechts 7 pagina's, maar geeft een goed overzicht van de actieve en passieve verspreiding der insekten.

De bijdrage van SCHALLER over de Collembola is zeer onbevredigend. De palaeontologie wordt in welgeteld 17 regels afgedaan, wel wat weinig als men bedenkt dat het oudste insektefossiel een collembol is. Een recent artikel van DELAMARE en MASSOUD, 1967, die de fossielen opnieuw bestudeerden, staat wel als no. 111 in de literatuurlijst, maar wordt niet verwerkt. Dat het woord Collembola Grieks is voor springstaart is onjuist (p. 3). De systematische indeling op supergeneriek niveau is een warboel — enerzijds wordt de door niemand nagevolgde indeling van SALMON, 1964, in vier onderorden gevolgd, anderzijds staat de uitstekende revisie van MASSOUD, 1967, die op dit gebied belangrijk werk heeft gedaan, wel in de literatuurlijst, maar wordt niet verwerkt. De Neanuridae zijn op blz. 6 een aparte familie, maar op blz. 7 een onderfamilie van de Hypogastruridae (systematisch is dit laatste een volstrekt novum).

Bij de zoögeografie wordt veel ruimte uitgetrokken voor de bespreking van een tamelijk slecht bekende familie (de Neelidae), die zoögeografisch niet zeer interessant is, terwijl de wel veelbelovende groepen als Paronellinae, en geslachten als *Triacanthella* en *Temeritas* ongenoemd blijven. Bij de schade wordt *Sminthurus viridis* slechts even, en zeer terloops genoemd. De tekst en de tekeningen sluiten niet bij elkaar aan. De literatuurlijst is abominabel door de grote hoeveelheid slordigheden. (Telt ook opvallend weinig niet-Duitse titels.)

Het grote artikel van WEIDNER, met het aanhangsel over de Zoraptera, is hiernaast bepaald een verademing. Dit werk voldoet eigenlijk geheel aan de verwachtingen die men er van (en van de prijs) zou mogen hebben. Alle aspecten van biologie, schade en bestrijding, palaeontologie en systematiek, en anatomie komen aan de orde. Het enige dat men zich hier nog zou wensen geldt voor het gehele Handbuch: een zakenregister, een minder heterogeen soortenregister (in de registers staan namelijk de namen van alle genoemde levensvormen, of het nu een termiet is, of een schimmel, of een kever, door elkaar in één index), een minder buitenissig formaat, wat de prijs zeker ook ten goede zou zijn gekomen. Overigens munt ook de literatuurlijst van WEIDNER niet uit door goede verzorging. — J. P. DUFFELS & W. N. ELLIS.